

**2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση Επιτροπών του ΟΗΕ
για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου**

«Μαθητές σε ρόλο Διπλωμάτη»

Οδηγός Μελέτης

**Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων
«Το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης»**

**Πρόεδρος: Σαπουντζής Ιωάννης
Αντιπρόεδρος: Λαμπίδη Βασιλική**

Περιεχόμενα

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου	3
2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα	4
3. Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών δικαιωμάτων: ρόλος και αρμοδιότητες	4
4. Άρθρο 11 Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα	5
5. Επεξήγηση Ορολογίας	5
6. Ανάλυση του άρθρου 11 του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής	6
7. Ειδικότερα ζητήματα	8
8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες	10
9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη	10
10. Ηλεκτρονικές Πηγές	10
11.Βιβλιογραφία	11

1.Καλωσόρισμα του Προεδρείου

Αγαπητοί συμμετέχοντες,

Σας καλωσορίζουμε στην 2^η Πανελλήνια Μαθητική Προσομοίωση ‘Μαθητές σε Ρόλο Διπλωμάτη’ που πραγματοποιείται για δεύτερη συνεχή χρονιά στην Θεσσαλονίκη. Πιο συγκεκριμένα είμαστε στην ευχάριστη θέση να είμαστε το προεδρείο σας στην επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών Δικαιωμάτων η οποία θα διαπραγματευτεί το θέμα του δικαιώματος σ’ ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης.

Μέσα από αυτή τη διαφορετική διαδικασία πιστεύουμε πως θα είστε σε θέση να έρθετε σε μεγαλύτερη επαφή με τα ζητήματα σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Το θέμα το οποίο θα αντιμετωπίσετε προσπαθήσαμε να σας το διευκρινίσουμε στον κατάλληλο βαθμό έτσι ώστε να μην έχετε ζητήματα μέσα στην επιτροπή. Οι προτάσεις και οι ιδέες σας θέλουμε να πιστεύουμε πως θα είναι πρωτότυπες αλλά και ταυτόχρονα ουσιαστικές. Γι’ αυτό και σας δώσαμε το συγκεκριμένο υλικό μελέτης.

Εξοπλιστείτε με δύναμη και θάρρος. Μην αγχώνεστε, είμαστε εδώ για να σας βοηθήσουμε ώστε να βγάλουμε το καλύτερο αποτέλεσμα. Σας περιμένουμε από κοντά στη Θεσσαλονίκη το Δεκέμβρη.

Με εκτίμηση,

Σαουντζής Ιωάννης, Πρόεδρος
Λαμπίδη Βασιλική, Αντιπρόεδρος

2. Ιστορική επισκόπηση: ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα

Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) αποτελεί έναν παγκόσμιο διεθνή οργανισμό, που συστάθηκε από 51 ιδρυτικά κράτη (ανάμεσα στα οποία και η Ελλάδα) στο Σαν Φρανσίσκο στις 26 Ιουνίου του 1945 και τέθηκε σε ισχύ στις 24 Οκτωβρίου του ίδιου έτους, μετά την κύρωση του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών από τα κοινοβούλια των κρατών-μερών . Σήμερα αριθμεί 193 κράτη μέλη

Οι σκοποί του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών καταγράφονται στο άρθρο 1 του Χάρτη , με την παράγραφο 3 να εντάσσει σε αυτούς την «ανάπτυξη και ενθάρρυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χωρίς διάκριση φυλής, φύλου, γλώσσας ή θρησκείας».

Βασισμένη στον σκοπούς αυτούς η Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ υιοθέτησε στις 16 Δεκεμβρίου 1966 το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 3 Ιανουαρίου 1976. Ως Διεθνής Σύμβαση, το Σύμφωνο δεσμεύει τα κράτη-μέρη που το έχουν υπογράψει και επικυρώσει. Το Σύμφωνο έχει επικυρωθεί από 165 κράτη και υπογραφεί από πέντε. Το Σύμφωνο αποτελείται από τέσσερα μέρη τα οποία διαχωρίζουν ανά θεματική τα 31 άρθρα του. Επομένως, ο διαχωρισμός ανά ζήτημα στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα αναλύει πιο διεξοδικά τα ζητήματα που θέλει να ρυθμίσει το Σύμφωνο. Η Ελλάδα κύρωσε το Σύμφωνο με το Νόμο 1532/1985 ΦΕΚ Α. 45. Δεν κύρωσε ακόμη το Προαιρετικό Πρωτόκολλο.

3. Επιτροπή Οικονομικών, Κοινωνικών και Πολιτιστικών δικαιωμάτων: ρόλος και αρμοδιότητες

Η Επιτροπή για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα είναι το όργανο των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων το οποίο επιτηρεί το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα και την εφαρμογή του από τα κράτη-μέρη του. Η Επιτροπή δημιουργήθηκε από το ψήφισμα 1985/17 της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής του ΟΗΕ.

Όλα τα κράτη-μέρη είναι υποχρεωμένα να υποβάλλουν τακτικά εκθέσεις στην Επιτροπή με ποιον τρόπο τα δικαιώματα υλοποιούνται. Τα κράτη πρέπει αρχικά να υποβάλλουν αναφορές ανά δύο έτη στην αποδοχή του Συμφώνου και έπειτα ανά πέντε έτη. Η Επιτροπή εξετάζει κάθε έκθεση και απευθύνει τις ανησυχίες και τις συστάσεις στο κράτος-μέρος στη μορφή των ‘καταληκτικών παρατηρήσεων’.

Σε συνέχεια της διαδικασίας αναφορών, το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα, το οποίο τέθηκε σε εφαρμογή στις 5 Μάιου 2013, παρέχει στην Επιτροπή την επάρκεια να λαμβάνει και να εξετάζει αναφορές από πολίτες οι οποίοι ισχυρίζονται ότι τα δικαιώματά τους που εγγυάται το Σύμφωνο, παραβιάζονται.

Η Επιτροπή συναντάται στη Γενεύη και συνήθως διεξάγει δύο συνόδους ανά χρόνο, αποτελούμενη από μία ολομέλεια τριών εβδομάδων και μία προσυνεδριακή εβδομάδα με ομάδες εργασίας. Η Επιτροπή επίσης δημοσιεύει την ερμηνεία της για τις διατάξεις του Συμφώνου γνωστά ως ‘Γενικά Σχόλια’.

4. Άρθρο 11 Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα

1. Τα κράτη-μέρη στο παρόν σύμφωνο αναγνωρίζουν το δικαίωμα στον καθένα ενός επαρκούς επιπέδου διαβίωσης για τον εαυτό του και την οικογένειά του, περιλαμβάνοντας επαρκή τροφή, ένδυση, διαμονή και τη διαρκή βελτίωση του συνθηκών διαβίωσής του. Τα κράτη-μέρη θα λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν την υλοποίηση αυτού του δικαιώματος, αναγνωρίζοντας για τον σκοπό αυτό την ουσιώδη σημασία της διεθνούς συνεργασίας βασισμένη στην ελεύθερη συγκατάθεση.
2. Τα κράτη-μέρη στο παρόν Σύμφωνο αναγνωρίζουν το θεμελιώδες δικαίωμα του καθενός να είναι ελεύθερος από την πείνα και θα λάβει, ατομικά και μέσω διεθνούς συνεργασίας, μέτρα, συμπεριλαμβάνοντας συγκεκριμένα προγράμματα, τα οποία χρειάζονται για:
 - A. να βελτιωθούν οι μέθοδοι παραγωγής, διατήρησης και διανομής της τροφής, κάνοντας πλήρη χρήση της τεχνικής και επιστημονικής γνώσης, με τη διάδοση της γνώσης των αρχών της θρέψης και την ανάπτυξη ή τη μεταρρύθμιση των αγροτικών συστημάτων με τέτοιο τρόπο προκειμένου να επιτευχθεί η αποτελεσματικότερη ανάπτυξη και αξιοποίηση των φυσικών πόρων ·
 - B. να ληφθούν υπόψη τα προβλήματα τόσο των χωρών που εισάγουν τρόφιμα όσο και αυτών που εξάγουν τρόφιμα, για να διασφαλιστεί η δίκαιη κατανομή των παγκόσμιων προμηθειών σε σχέση με τις ανάγκες.

5. Επεξήγηση Ορολογίας

Δικαίωμα: Συνιστά την αξίωση ενός προσώπου έναντι του κράτους του οποίου είναι υπήκοος ή στο οποίο διαβιεί, ώστε αυτό να σεβαστεί μια συγκεκριμένη κατάσταση ή ιδιότητα αυτού του προσώπου (πχ τη ζωή του). Έτσι, η κρατική εξουσία περιορίζεται και δεν μπορεί να ενεργεί αυθαίρετα σε βάρος των προσώπων εντός της επικράτειάς της. Επίσης, το κράτος μπορεί να υποχρεούται όχι μόνο να απέχει από τη παραβίαση ενός δικαιώματος (πχ αφαίρεση της ζωής από κρατικά όργανα), αλλά και να προβαίνει σε θετικές ενέργειες (πχ συγκεκριμένα μέτρα προστασίας, παροχές) ώστε να προλαμβάνει προσβολές ενός δικαιώματος ή να πετυχαίνει την πληρέστερη απόλαυσή του¹.

Ικανοποιητική Διαβίωση: Όπως προκύπτει και από το άρθρο 25 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ως ικανοποιητική διαβίωση ορίζεται ότι ο καθένας πρέπει να έχει ένα ελάχιστο επίπεδο συνθηκών υγείας και ζωής για τον ίδιο και την οικογένειά του καθώς και τροφή, ένδυση, διαμονή, ιατρική φροντίδα και κοινωνικές υπηρεσίες. Ενώ πρέπει να είναι ασφαλής σε περίπτωση ανεργίας, αρρώστιας, γήρατος και οποιασδήποτε κατάστασης πέραν του ελέγχου του.²

¹ Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, σ.8-19

²http://www.claiminghumanrights.org/udhr_article_25.html#at27

6. Ανάλυση του άρθρου 11 του Συμφώνου μέσα από τα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής

Κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς της για την έκδοση Γενικών Σχολίων, η Επιτροπή του Συμφώνου έχει δημοσιεύσει, μέχρι σήμερα, τρία Γενικά Σχόλια αφιερωμένα στο άρθρο 11 σχετικά με το ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης. Το Γενικό Σχόλιο 4 με ημερομηνία δημοσίευσης την 1^η Ιανουαρίου 1992 αναφέρεται ιδιαίτερα στην πρώτη παράγραφο του άρθρου 11 σχετικά με την ικανοποιητική διαμονή. Ενώ στις 12 Μαΐου 1999 εκδόθηκε το Γενικό Σχόλιο 12 που αναφέρεται στο ικανοποιητικό επίπεδο διατροφής. Στις 20 Μαΐου 1997 είχε δημοσιευθεί το Γενικό Σχόλιο 7 που αναφέρει τις σχετικές διώξεις στις περιπτώσεις αποκλίσεων από τις διατάξεις του άρθρου 11 του Διεθνούς Συμφώνου για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα.

Ανάλυση άρθρου 11 (Γενικό Σχόλιο 12 : δικαίωμα στη σίτιση)

6. Το δικαίωμα σε επαρκή τροφή πραγματοποιείται για τον κάθε άνθρωπο, γυναίκα και παιδί, μόνο ή σε κοινοτικό επίπεδο με άλλους, να έχουν φυσική και οικονομική πρόσβαση ανά πάσα στιγμή σε επαρκή τρόφιμα ή μέσα για την προμήθειά τους. Επομένως, το δικαίωμα σε επαρκή τροφή δεν πρέπει να ερμηνεύεται σε στενή ή περιοριστική έννοια, που το ισοδυναμεί με μια ελάχιστη δέσμη θερμίδων, πρωτεϊνών και άλλων ειδικών θρεπτικών ουσιών. Το δικαίωμα επαρκούς διατροφής θα πρέπει να πραγματοποιηθεί προοδευτικά. Ωστόσο, τα κράτη έχουν βασική υποχρέωση να λάβουν τα απαραίτητα μέτρα για να μετριάσουν και να μετριάσουν την πείνα, όπως προβλέπεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 11, ακόμη και σε περιόδους φυσικών ή άλλων καταστροφών.

7. Η έννοια της επάρκειας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχέση με το δικαίωμα στην τροφή, διότι χρησιμεύει για να υπογραμμίσει ορισμένους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να καθοριστεί εάν συγκεκριμένα τρόφιμα που είναι προσβάσιμα μπορούν να θεωρηθούν ως τα καταλληλότερα υπό δεδομένες συνθήκες για σκοπούς του άρθρου 11 του Συμφώνου. Η έννοια της αειφορίας είναι εγγενώς συνδεδεμένη με την έννοια της επαρκούς τροφής ή της επισιτιστικής ασφάλειας, υπονοώντας ότι η τροφή είναι προσβάσιμη τόσο για τις σημερινές όσο και για τις μελλοντικές γενιές. Η ακριβής έννοια της "επάρκειας" καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από τις επικρατούσες κοινωνικές, οικονομικές, πολιτιστικές, κλιματικές, οικολογικές και άλλες συνθήκες, ενώ η "βιωσιμότητα" ενσωματώνει την έννοια της μακροπρόθεσμης διαθεσιμότητας και προσβασιμότητας.

15. Το δικαίωμα σε επαρκή τροφή, όπως κάθε άλλο ανθρώπινο δικαίωμα, επιβάλλει τρία είδη ή επίπεδα υποχρεώσεων στα συμβαλλόμενα κράτη: τις υποχρεώσεις σεβασμού, προστασίας και εκπλήρωσης. Με τη σειρά του, η υποχρέωση εκπλήρωσης περιλαμβάνει τόσο υποχρέωση διευκόλυνσης όσο και υποχρέωση παροχής. ¹ Η υποχρέωση τήρησης της υφιστάμενης πρόσβασης σε επαρκή τροφή απαιτεί από τα συμβαλλόμενα κράτη να μην λαμβάνουν μέτρα που να αποτρέπουν την πρόσβαση αυτή. Η υποχρέωση προστασίας απαιτεί μέτρα από το κράτος ώστε να διασφαλίζεται ότι οι επιχειρήσεις ή τα άτομα δεν στερούν τα άτομα από την πρόσβασή τους σε επαρκή τροφή. Η υποχρέωση εκπλήρωσης σημαίνει ότι το κράτος πρέπει να συμμετέχει ενεργά σε δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ενίσχυση της πρόσβασης και χρήσης των πόρων και των μέσων εξασφάλισης του βιοτικού επιπέδου, συμπεριλαμβανομένης της επισιτιστικής ασφάλειας. Τέλος, όταν ένα άτομο ή μια ομάδα δεν είναι σε θέση, για λόγους ανεξάρτητους από τον έλεγχό τους, να απολαμβάνουν το δικαίωμα επαρκούς τροφής με τα μέσα που διαθέτουν, τα κράτη έχουν

την υποχρέωση να εκπληρώσουν άμεσα το δικαίωμα αυτό. Η υποχρέωση αυτή ισχύει και για πρόσωπα που είναι θύματα φυσικών ή άλλων καταστροφών.

17. Παραβιάσεις του Συμφώνου συμβαίνουν όταν ένα κράτος δεν κατορθώσει να εξασφαλίσει την ικανοποίηση, του ελάχιστου βασικού επιπέδου που απαιτείται για να είναι απαλλαγμένο από την πείνα. Κατά τον προσδιορισμό των ενεργειών ή των παραλείψεων που συνιστούν παραβίαση του δικαιώματος στην τροφή, είναι σημαντικό να γίνει διάκριση της αδυναμίας από την απροθυμία ενός συμβαλλόμενου μέρους να συμμορφωθεί. Εάν ένα συμβαλλόμενο κράτος υποστηρίζει ότι οι περιορισμοί των πόρων καθιστούν αδύνατη την πρόσβαση σε τρόφιμα για εκείνους που αδυνατούν να εξασφαλίσουν τέτοια πρόσβαση, το κράτος πρέπει να αποδείξει ότι έχει καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να χρησιμοποιήσει όλους τους πόρους που έχει στη διάθεσή του σε μια προσπάθεια να ικανοποιήσουν κατά προτεραιότητα τις ελάχιστες αυτές υποχρεώσεις. Ένα κράτος που ισχυρίζεται ότι δεν είναι σε θέση να εκπληρώσει την υποχρέωσή του για λόγους ανεξάρτητους από τον έλεγχο της, φέρει επομένως το βάρος να αποδείξει ότι αυτό συμβαίνει και ότι έχει επιτύχει ανεπιτυχώς να λάβει διεθνή στήριξη για να εξασφαλίσει τη διαθεσιμότητα και την προσβασιμότητα των απαραίτητων τροφίμων.

Ανάλυση άρθρου 11 (Γενικό Σχόλιο 4 : δικαίωμα στη στέγαση)

Σύμφωνα με το άρθρο 11 (1) του Συμφώνου, τα συμβαλλόμενα κράτη «αναγνωρίζουν το δικαίωμα όλων σε ένα κατάλληλο βιοτικό επίπεδο για τον ίδιο και την οικογένειά του, συμπεριλαμβανομένου του επαρκούς φαγητού, της ένδυσης και της στέγασης, και τη συνεχή βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης». Το ανθρώπινο δικαίωμα στην κατάλληλη στέγαση, το οποίο κατά συνέπεια προέρχεται από το δικαίωμα σε επαρκές βιοτικό επίπεδο, έχει κεντρική σημασία για την απόλαυση όλων των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων.

6. Το δικαίωμα στην κατάλληλη στέγαση ισχύει για όλους. Ενώ η αναφορά στον «ίδιο και στην οικογένειά του» αντικατοπτρίζει τις υποθέσεις σχετικά με τις ρόλους των φύλων και τα πρότυπα οικονομικής δραστηριότητας που έγιναν αποδεκτά το 1966 όταν εγκρίθηκε το Σύμφωνο, η φράση αυτή δεν μπορεί να διαβαστεί σήμερα ως υπονοώντας τυχόν περιορισμούς στην εφαρμογή του δικαιώματος τις ιδιώτες ή γυναικεία νοικοκυριά ή τις τέτοιες ομάδες. Έτσι, η έννοια τις «οικογένειας» πρέπει να γίνει κατανοητή με ευρεία έννοια. Επιπλέον, τα άτομα, καθώς και οι οικογένειες, δικαιούνται επαρκή στέγαση ανεξαρτήτως ηλικίας, οικονομικής κατάστασης, ομαδικής ή τις κατηγορίας ή καθεστώτος και άλλων παρόμοιων παραγόντων. Ειδικότερα, η απόλαυση αυτού του δικαιώματος δεν πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 2 (2) του Συμφώνου, να υπόκειται σε καμία μορφή διάκρισης.

8. Επομένως, η έννοια τις επάρκειας είναι ιδιαίτερα σημαντική σε σχέση με το δικαίωμα στη στέγαση, διότι χρησιμεύει για να υπογραμμίσει ορισμένους παράγοντες που πρέπει να ληφθούν υπόψη για να καθοριστεί εάν συγκεκριμένες μορφές καταφυγίου μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν «επαρκή στέγαση» για τις σκοπούς τις το Σύμφωνο. Ενώ η επάρκεια εξαρτάται εν μέρει από κοινωνικούς, οικονομικούς, πολιτιστικούς, κλιματολογικούς, οικολογικούς και τις παράγοντες, η ΕΟΚΕ³ πιστεύει ότι είναι ωστόσο δυνατόν να εντοπιστούν ορισμένες πτυχές του δικαιώματος που πρέπει να ληφθούν υπόψη για το σκοπό αυτό σε οποιοδήποτε συγκεκριμένο πλαίσιο.

³Επιτροπή Οικονομικών και Κοινωνικών Υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

10. Ανεξάρτητα από την κατάσταση ανάπτυξης οποιασδήποτε χώρας, υπάρχουν ορισμένα βήματα που πρέπει να ληφθούν άμεσα. Αναγνωρίζονται στην Παγκόσμια Στρατηγική για τη Στέγαση και τις διεθνείς αναλύσεις, πολλά από τα μέτρα που απαιτούνται για την προώθηση του δικαιώματος στέγασης θα απαιτούσαν μόνο την αποχή της κυβέρνησης από ορισμένες πρακτικές και δέσμευση για διευκόλυνση τις «αυτοβοήθειας» από τις πληγείσες ομάδες. Στο βαθμό που θεωρείται ότι τα μέτρα αυτά υπερβαίνουν τους μέγιστους πόρους που είναι διαθέσιμοι σε ένα συμβαλλόμενο κράτος, είναι σκόπιμο να ζητηθεί το συντομότερο δυνατόν για διεθνή συνεργασία σύμφωνα με το άρθρο 11 παράγραφος 1, τα άρθρα 22 και 23 του Συμφώνου, και ότι η Επιτροπή θα ενημερωθεί σχετικά.

Αναφορά στο Γενικό Σχόλιο 7 (διώξεις κατά των κρατών)

Στο συγκεκριμένο Γενικό Σχόλιο, το οποίο εκδόθηκε πριν την δημοσίευση του Γενικού Σχολίου 12, αναφέρεται σε όλα τα μέτρα που μπορούν να επιβληθούν σε βάρος τόσο των ατόμων όσο κυρίως των κρατών-μερών του Συμφώνου. Στόχος του Γενικού Σχολίου αυτού είναι να προσδιορίσει τον τρόπο και τα μέσα εφαρμογής των κυρώσεων σε βάρος όσων παραβιάζουν το άρθρο 11. Η ευρεία ανάλυση των ποινών χρησιμοποιείται για να προτρέψει τα κράτη-μέρη στην πλήρη εφαρμογή της διάταξης αυτής. Ο σεβασμός των ατομικών δικαιωμάτων και του νομοθετικού πλαισίου αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση βάσει της διεθνούς νομοθεσίας.

7. Ειδικότερα ζητήματα

Μέσα από τα Γενικά Σχόλια γίνεται κατανοητό πως το δικαίωμα σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο διαβίωσης μπορεί να μην υλοποιηθεί απόλυτα. Τα κράτη-μέρη του Συμφώνου μπορεί να αναγνωρίζουν στους πολίτες τους το δικαίωμα στη σίτιση και τη στέγαση όπως αυτά αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2 του άρθρου 11, ωστόσο αυτό δεν εφαρμόζεται απαραίτητα. Γι' αυτό το λόγο είναι σωστό να δοθεί έμφαση σε ορισμένα σημεία τα οποία είναι κρίσιμα σήμερα. Η έμφαση θα δοθεί στο ζήτημα της επαρκούς διατροφής και ιδιαίτερα για τις μικρότερες ηλικίες όπως αναφέρεται στο σχόλιο 12 αλλά και στο ζήτημα της στέγασης αφορώντας κυρίως τις ομάδες των προσφύγων και αυτών που βρίσκονται σε δύσκολη θέση.

Παιδικός υποσιτισμός

Ξεκινώντας από τις βασικές έννοιες, ως “υποσιτισμός” ορίζεται η κατάσταση κατά την οποία, για τουλάχιστον ένα έτος, ένα πρόσωπο αδυνατεί να προσλάβει ποσότητα τροφής που να είναι επαρκής για την κάλυψη των διατροφικών και ενεργειακών του αναγκών . Ως “παιδικός” νοείται αυτός που αφορά κυρίως τα παιδιά κάτω των πέντε ετών.

Όπως ήδη επισημάνθηκε, η Επιτροπή προέκρινε τη μείωση της παιδικής θνησιμότητας και την αύξηση του προσδόκιμου ζωής μέσω της εξάλειψης του υποσιτισμού. Παρ' όλο που τα τελευταία 30 χρόνια έχει καταγραφεί σημαντική πρόοδος, το πρόβλημα του παιδικού υποσιτισμού εξακολουθεί να ταλανίζει πολλές περιοχές του κόσμου.

Σύμφωνα με στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και της UNICEF, το 23% των παιδιών κάτω των 5 ετών παγκοσμίως αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα υποσιτισμού . Ειδικότερα, τα πε-

ρισσότερα φαινόμενα παιδικού υποσιτισμού εμφανίζονται στην υποσαχάρια Αφρική και στη Νότια Ασία⁴.

Ως προς τις επιπτώσεις του παιδικού υποσιτισμού στην υγεία και κατ' επέκταση στη ζωή των παιδιών, τα υποσιτιζόμενα παιδιά οδηγούνται σε μη φυσιολογική ανάπτυξη, τόσο σε σωματικό όσο και νοητικό επίπεδο. Βάσει των μελετών των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον χώρο της προστασίας της υγείας και των παιδιών, ο υποσιτισμός σε τόσο μικρές ηλικίες οφείλεται για φαινόμενα καχεξίας-νανισμού, λιποβαρίας, καθώς και συνδυασμού των δυο προηγούμενων καταστάσεων. Κατά συνέπεια, εκτίθενται σε πολύ μεγαλύτερους κινδύνους, καθώς ο οργανισμός τους είναι κατά πολύ πιο αδύναμος απέναντι σε λοιμώδη νοσήματα, ακόμα και στις λεγόμενες «απλές» ή «καθημερινές» ασθένειες, οι οποίες μπορεί να αποδειχθούν θανάσιμες⁵.

Εξάλλου, οι καταστάσεις ακραίας φτώχειας σε αρκετές περιοχές του πλανήτη, ειδικότερα σε αυτές που αναφέρονται στην προηγούμενη παράγραφο, εντείνουν τα προβλήματα υποσιτισμού και δυσχεραίνουν τη δυνατότητα αντιμετώπισής τους⁶. Ακόμη, άρρηκτα συνδεδεμένη με τον υποσιτισμό είναι και η μη πρόσβαση εκατομμυρίων ανθρώπων, συμπεριλαμβανομένων παιδιών, σε πόσιμο νερό. Το γεγονός αυτό, οφειλόμενο και στην κλιματική αλλαγή, επηρεάζει αρνητικότερα την υγιεινή, την υγεία, άρα και τη ζωή πολλών παιδιών σε όλο τον κόσμο.

Εξασφάλιση επαρκούς στέγασης για τις αδύναμα κοινωνικές ομάδες και τους πρόσφυγες.

Όπως αναφέρεται και μέσα από τις ερμηνευτικές διατάξεις του Γενικού Σχολίου 4 το δικαίωμα στην επαρκή στέγαση αναφέρεται ως απαραίτητο για τον καθένα που αναφέρεται σε όλες τις διατάξεις της Σύμβασης που δεσμεύει τα κράτη-μέλη. Η στέγαση είναι το βασικό στοιχείο για τη σταθερότητα και ασφάλεια σε ατομικό ή οικογενειακό επίπεδο. Είναι το κέντρο της οικονομικής, κοινωνικής και συναισθηματικής ζωής του ανθρώπου. Το σπίτι πρέπει να αποτελεί καταφύγιο ώστε να ζει κάποιος με ασφάλεια, ειρήνη και αξιοπρέπεια. Με βάση αυτά τα στοιχεία η στέγαση αποτελεί δικαίωμα με βάση το διεθνές δίκαιο το οποίο συνδέεται με το πολιτιστικό δικαίωμα⁷. Θεμελιώδη στοιχεία είναι η νομική ασφάλεια της μίσθωσης, η δυνατότητα πληρωμής, η δυνατότητα διαμονής, η πρόσβαση σε υπηρεσίες, υλικά και υποδομές, προσβασιμότητα, η τοποθεσία και η πολιτιστική επάρκεια⁸.

⁴ Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στη δημοσίευση: “Levels and trends in child malnutrition” που εξέδωσαν το 2015 από κοινού η UNICEF, ο Π.Ο.Υ και η Παγκόσμια Τράπεζα.

⁵ Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες σε σχετική ενημερωτική ανάρτηση στον ιστότοπο της UNICEF.

⁶ Περισσότερες πληροφορίες για τον συσχετισμό φτώχειας και υποσιτισμού είναι διαθέσιμες στην ηλεκτρονική δημοσίευση: «Φτώχεια και υποσιτισμός, μάστιγα για τα παιδιά του κόσμου» στον ιστότοπο της Ελληνικής Εθνικής Επιτροπής της UNICEF.

⁷ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/HousingIndex.aspx>

⁸ <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/toolkit/Pages/RighttoAdequateHousingToolkit.aspx>

Πιο συγκεκριμένα, όσον αφορά το προσφυγικό ζήτημα τα κράτη-μέρη οφείλουν, σύμφωνα με τις διατάξεις του Συμφώνου, προκύπτει άρρηκτη σύνδεση με τα δικαιώματα του ανθρώπου. Σύμφωνα με το Συμβούλιο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου το 2014 υπήρχαν 19,5 εκ. πρόσφυγες σε Παγκόσμιο επίπεδο. Το 51% των προσφύγων είναι κάτω των 18 ετών και προέρχονται κυρίως από το Αφγανιστάν, τη Συρία και τη Σομαλία⁹. Όμως σε διεθνές επίπεδο το ζήτημα της στέγασης είναι διαφορετικό σε κάθε κράτος και εμπίπτει στα ζητήματα εσωτερικής πολιτικής.

Σε πολλά κράτη η στέγαση και η ενσωμάτωση είναι προϊόντα διαφορετικών πολιτικών των κρατών. Τα κοινωνικά στοιχεία όπως το σχολείο, οι δυνατότητες απασχόλησης και οι σχέσεις με τον περίγυρο πρέπει να οδηγήσουν στο να έχουν μόνιμη διαμονή και όχι απλώς ένα σπίτι. Η μόνιμη στέγαση των προσφύγων δεν πρέπει να διαχωρίζεται από την πρόβλεψη ικανοποιητικής διαμονής. Πρέπει να διασφαλιστεί η κοινωνική συνοχή μέσω της προσφοράς πολλών επιλογών στέγασης μακριά από διαχωρισμούς «εμείς κι αυτοί». Το ζήτημα προχωράει πέρα από τις υποδομές σε ένα πολλαπλό επίπεδο. Η δημιουργία οργανισμών επιτήρησης και ευέλικτων σχεδίων μέσω της επιστημονικής διαβούλευσης είναι βασικά στοιχεία για την ανάλυση του ζητήματος. Σημαντική αναφοράς είναι η διαφοροποίηση μεταξύ πράξεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο σχετικά με τη διανομή των προσφύγων, των σπιτιών, την ενσωμάτωση και τις ευκαιρίες που θα δημιουργηθούν για τον καθένα¹⁰.

8. Ερωτήσεις προς τους συμμετέχοντες

Πώς πιστεύετε ότι μπορεί να αντιμετωπιστεί το ζήτημα του παιδικού υποσιτισμού στον Κόσμο σύμφωνα με τις διατάξεις και κυρώσεις που προβλέπονται βάσει του άρθρου 11 του Συμφώνου για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα ;

Γίνεται η διεθνής κοινότητα να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το ζήτημα της στέγασης των αδύναμα κοινωνικά ομάδων και ιδιαίτερα των προσφύγων και με ποια μέσα ;

9. Ενδεικτικές επιλογές για πρόσθετη μελέτη

1) Τα πρωτότυπα κείμενα των Γενικών Σχολίων που είναι διαθέσιμα στον παρακάτω σύνδεσμο:http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=9&DocTypeID=11

2) Η μηχανή αναζήτησης σχετικά με το ποιες διεθνείς συνθήκες οικονομικών, κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων έχει υπογράψει και κυρώσει κάθε κράτος-μέλος του ΟΗΕ. Έμφαση πρέπει να δοθεί στο αν συγκεκριμένο κράτος έχει υπογράψει και κυρώσει το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Διαθέσιμη στον σύνδεσμο:http://www.ohchr.org/Documents/HRBodies/CESCR/OHCHR_Map_ICESCR.pdf

3) Οι εκθέσεις της Επιτροπής για τα κράτη μέλη(με έμφαση κάθε εμπειρογνώμονος στο κράτος το οποίο εκπροσωπεί στην Επιτροπή) που είναι διαθέσιμες στο:http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/TBSearch.aspx?Lang=en&TreatyID=9&DocTypeID=29

⁹<http://www.ifhp.org/sites/default/files/staff/IFHP%20Housing%20Refugees%20Report%20-%20final.pdf> σελ.2

¹⁰<http://www.ifhp.org/sites/default/files/staff/IFHP%20Housing%20Refugees%20Report%20-%20final.pdf> σελ. 8

4) Το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στο Σύμφωνο για τα Οικονομικά Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα(2010)

https://www.academia.edu/10242068/Το_%CE%A0%CF%81%CE%BF%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B5%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C_%CE%A0%CF%81%CF%89%CF%84%CF%8C%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BB%CE%BF_%CF%83%CF%84%CE%BF_%CE%A3%CF%8D%CE%BC%CF%86%CF%89%CE%BD%CE%BF_%CE%B3%CE%B9%CE%B1_%CF%84%CE%B1_%CE%9F%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CE%BD%CE%BF%CE%BC%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%9A%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AC_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_2010_

5) Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ερωτήσεις και απαντήσεις (2013)

https://www.academia.edu/12754797/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80_%CE%B9%CE%BD%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_%CE%95%CF%81%CF%8E%CF%84%CE%B7%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%91%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%91_2013_

https://www.academia.edu/12754849/%CE%91%CE%BD%CE%B8%CF%81%CF%8E%CF%80_%CE%B9%CE%BD%CE%B1_%CE%94%CE%B9%CE%BA%CE%B1%CE%B9%CF%8E%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B1_%CE%95%CF%81%CF%89%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%BA%CE%B1%CE%B9_%CE%B1%CF%80%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%AE%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82_%CE%9C%CE%AD%CF%81%CE%BF%CF%82_%CE%92_2013_

6) Οι ηλεκτρονικοί υπερ-σύνδεσμοι που επισυνάπτονται στις υποσημειώσεις και παρατίθενται στο μέρος: «Ηλεκτρονικές Πηγές» του Οδηγού Μελέτης.

10. Ηλεκτρονικές Πηγές

<http://www.ifhp.org/sites/default/files/staff/IFHP%20Housing%20Refugees%20Report%20-%20final.pdf>

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CESCR.aspx>

<http://www.ohchr.org/en/hrbodies/cescr/pages/cescrindex.aspx>

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/Pages/HousingIndex.aspx>

<http://www.ohchr.org/EN/Issues/Housing/toolkit/Pages/RighttoAdequateHousingToolkit.aspx>

11. Βιβλιογραφία

1) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No. 4.

2) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No. 7.

3) Committee of financial, social and cultural rights, General comment No.12.

4) Παρασκευή Νάσκου-Περράκη, Δικαιώματα του Ανθρώπου: Παγκόσμια και Περιφερειακή Προστασία, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2016

5) Κώστας Χ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα

6) UNICEF – WHO – World Bank Group, Levels and trends in child malnutrition, 2015